

EDITORIAL

Una obvietat es una obvietat; o no

El 9 d'octubre es el 9 d'octubre

Aço, que pareix un simple joc de paraules, una obvietat buida, conté en realitat un significat que s'ha d'explicar. I l'explicació es clara si completem el títol, que ve a dir: "La festivitat del 9 d'Octubre se celebra el dia 9 d'octubre", o també (es un títol "capicó"): "El dia 9 d'octubre se celebra la festivitat del 9 d'Octubre".

Efectivament, el mateix nom de la festivitat coincidix en el dia que es celebra. I si això es aixina es, precisament, perquè es lo que han volgut des del principi els responsables polítics. La festivitat té un altre nom: **Dia Nacional Valencià**. Els representants polítics podien, ¡deven!, haver insistit en esta segona denominació fins a convertir-la en el nom oficial i habitual, deixant com a secundari, com a subtítol, el de **9 d'Octubre**. Però ha segut justament al contrari, lo que han procurat es eliminar qualsevol referència "**nacional valenciana**" que impliqui una carrega reivindicativa que detesten i deixar la festa en una manifestació descafeïnada, un recòrt històric de velles glories passades; i, si no fora per la participació activa i emocionada de la gent (la que no se mostra en **Canal 9**), ya l'hagueren convertida en una festeta de carrer més. I precisament es perquè aixina es com la consideren, que no s'ho han pensat dos voltes a l'hora de propondre translladar-la al dilluns.

EL 9 D'OCTUBRE, VALENCIANS I VALENCIANISTES

Si parlem d'obvietats que s'han d'explicar, esta s'endu la palma. Ad estes altures del segle XXI encara hi ha qui es pregunta qué es ser valencià. I no només els de fora, sino també els naixcuts en la terra.

Ser valencià es ser valencià

Per ad alguns ser valencià no es més que una forma de ser espanyol, confonent la causa en l'efecte. Perquè recordem que el fet valencià no sorgi com una manifestació peculiar de l'espanyolitat, sino al contrari, el **Regne de València**, que existia des de fea sigles, s'uni a uns altres regnes per a conformar **Espanya**. Per tant ser valencià no es ser **levantino** (espanyol de llevant), perquè València no es

una part d'una entitat superior, sino una entitat en si mateixa que s'uni políticament a unes altres per a conformar una entitat nova.

D'un altre costat estan els qui pensen que els valencians som "**païsicoles**", una especie de colònia catalana que ha oblidat el seu origen. En este cas no hi ha confusió entre causa i efecte, sino una aborronadora ignorància de l'Historia. Difícilment una **Catalunya** que no existia en

1238 haguera pogut donar carta de naturalesa a un **Regne de València** que existia des de fea sigles, els últims baix domini musulmà. L'identitat valenciana, per tant, es autònoma, sorgida de la consciència dels habitants d'estes terres de conformar un col·lectiu en uns referents comuns propis, diferents als de uns altres pobles,

i en la voluntat d'afrontar junts els reptes que depare el futur.

Ser valencianiste es ser valencianiste

¿Pot ser valencianiste un polític que no pren una decisió que convinga als valencians si no es de l'agrado dels seus caps de partit en **Madrid**? ¿Pot ser valencianiste qui està disposat a sacrificar el present i el futur dels valencians per a no perjudicar els interessos "**centrals**"?

¿Pot ser valencianiste qui mostra un despreu absolut pel **Poble Valencià** al negar-se a parlar i conrear la seua llengua, la creada per eixe poble, i preferir parlar-ne una altra aliena? ¿Pot ser valencianiste qui unix indisolublement el futur del Poble Valencià al de un altre poble, en una relació de vergonyosa sumissió?

¿Quí pot ser valencianiste sino qui te com a referent el Poble Valencià i la seua Historia? ¿Quí pot ser valencianiste sino qui aspira a potenciar el fet valencià, i procura aconseguir les millors condicions de vida per als seus conciutadans?

La resposta ad estes preguntes es evident. I no obstant hi ha molts valencians que tot açò no ho tenen clar. L'explicació es que mantindre esta confusió favorix els interessos d'alguns. Interessos que, **obviament**, no son els del Poble Valencià.

LA CITA

Quan les paraules perden el seu significat, la gent pert la seua llibertat.

Confuci

SUMARI

- 1
▪ EDITORIAL: **UNA OBVIETAT ES UNA OBVIETAT; O NO**
- 2
▪ LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- FENT MEMORIA: **LA FESTA DEL 9 D'OCTUBRE**
- 3
▪ FRUITES, VERDURES I HORTALICES (LXVII): **PARLEM DE L'API**
- LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- RESENYA BIBLIOGRAFICA: **EL SERMO DE LA CONQUISTA**
- 4
▪ PASSATEMPS
- RONDALLA: **CANVIAR EL DESTI**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Com no tenim clar que al Banc Central Europeu li importe ni poc ni molt el *Rogle*, hem de continuar demanant als nostres benvolguts lectors que continuen fent fotocopies d'este exemplar per a repartir entre amics i coneguts, per a no haver de demanar un rescat a Europa.

ACTIVITATS CULTURALS OCTUBRE DE 2012

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

Aellva (Assoc. d'Escriptors en Llengua Valenciana)
C/ Alt, 64. 46003 Valencia C.
www.aellva.org

GAV (Grup d'Accio Valencianista)
C/ Pintor Gisbert, 17- baix. 46006 Valencia C.
Tel: 963 41 22 22 i 963 41 90 20

LRP (Lo Rat Penat)
C/ Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.
Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)
C/Avellaner 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

VACSV (Valencia Cultural-Via Augusta i Cami de Sant Vicent Martir)
viaaugusta_s_vte@wanadoo.es
www.caminosanvicentemartir.com

1 Oct (dilluns) 18.30 h. Salo d'Actes del Centre Cultural Bancaixa. C/ Mar. Valencia C.

Apertura Curs 2012-2013 de l'Escola Superior d'Estudis Valencians de la RACV
+Info: RACV

4 Octubre (dijous) 20:00 h. Seu del GAV.

CONFERENCIA: José Fco. Balles-ter-Olmos Anquis: "Las mujeres del Conquistador".
+Info: VACSV

7 Oct (dumenge) 11.30h. Sala Rodrigo. Palau de la Musica. Valencia.

DIA DEL CANT VALENCIÀ 2012
+Info: Associacio d'Estudis del Cant Valencià

8 Oct (dilluns)

Actes Dia de la Patria Valenciana organitzats per Lo Rat Penat.

• 21:15 h. **TE DEUM** en el Monasteri d'El Puig.

• 22:00 h. **SOPAR DE SANT DONIS** en el restaurant *Huerto de Santa María* d'El Puig. Preu del tiquet: 35 € (40 € als no socis)

+Info: LRP

(Continúa en la pagina següent)

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527
46002 Valencia ciutat

Telefon: 617 030 370

rogleconstantillombart@gmail.com

Rogle en Internet

Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rogleconstantillombart.com
www.pjvalencianista.org

FENT MEMORIA

La festa del 9 d'Octubre

M^aA.M.C. i J.P.B.

La Festa del 9 d'Octubre es la celebració per excel·lència del Regne de València, el nostre **Dia Nacional**. En ella se commemora l'entrada de **Jaume I** en la ciutat de València l'any **1238**, fet simbòlic de la conquesta del regne i la conseqüent incorporació al món cristià occidental.

L'orige de la festa es situa en **1338**, data en la que el **Consell General** dispougué commemorar el centenari de la conquesta en una processó general i en el repartiment d'almoines als pobres i a les ordens mendicants. Esta primera celebració tingue un caràcter essencialment religiós, eixint la processó de la **Seu** per a visitar el **Monasteri de Sant Vicent de la Roqueta**, lloc emblemàtic de la conquesta.

La festa continuà celebrant-se de manera pareguda, augmentant progressivament la solemnitat instal·lant focs i lluminaries decoratives en edificis singulars.

En 1391 per primera volta ixque la **Senyera**, acompanyada del **Centenar de la Ploma**.

De l'antiga costum de disparar coets des dels terrats durant la festa dona conte la senya de que ya en 1500, des del mateix

Palau de la Generalitat, se llançaren mes de tretzemil **piuletes i tronadors**.

El cerimonial, que ana incorporant elements en el transcórrer dels anys, quedà fixat de la següent manera: a les set, la Real Senyera s'exponia en un balcó de l'antiga Casa Consistorial, en el carrer Cavallers. A les nou, els **Jurats**, el **Racional** i el **Sindic**, que es trobaven dins, eixien a la porta, a on esperava el **Justicia Criminal**, i tots, junt en uns atres dignataris, entraven en la capella a fer missa. En eixir de la capella, el Racional, que portava sobre el muscle dret l'espasa del rei don Jaume, la deixava en una font de plata i pujava a un cadafal adornat des d'a on arreplegava la Senyera -que era baixada sense inclinar-se des del balcó i li l'entregava al Justicia. La processó se dirigia a la **Seu** encapçalada pels homes del **Centenar de la Ploma** i seguida dels gremis, els mes alts representants religiosos i civils i a continuació el Racional, en l'espasa, seguit del Justicia en la Senyera i finalment els Jurats. En la Catedral se celebrava un **Te Deum** i se pronunciava un sermo que glossava l'importància de la data, per lo que se coneixia com a **Sermo de la Conquesta**. La qualitat d'alguns d'estos motiva la seua publicació, sent potser el mes famos el de **Gaspar Blai Arbuixech**, de **1666**.

Aixina fon fins a la **Guerra de Successió**, acabada la qual **Felip V** aboli els **Furs** i la festa fon suprimida.

El nou d'octubre es la festivitat de **Sant**

Donis, patró dels enamorats valencians; com Felip V prohibí també disparar focs d'artifici, els pasticcers ingenieren fer reproduccions en massapa de les piuletes i tronadors, els quals, des de llavors, son regalats pels novios a les seues enamorades embolicats en un artístic mocador nugat per les quatre puntes: la **mocaorà**. Estos mocadors solen incloure igualment reproduccions en massapa de fruites i verdures en miniatura, les quals recorden la costum establida al poc de la conquesta de que en estes dates els llauradors entregaven als amos de les terres part de la collita.

En **1738**, quint centenari, les autoritats decidiren atenuar el malestar de la gent celebrant la festa, encara que en mig de moltes prevencions per por a que l'entusiasme derivara en revolta.

En **1838** se celebra de nou en tota solemnitat. En **1891** s'inaugura l'estatua de Jaume I, que se convertirà en el futur en el centre de la festa. **Lo Rat Penat** començarà a fer una processó al monument en la seua senyera. La jornada va incrementant el seu caràcter més reivindicatiu i la participació va sent mes nutrida. En

MONUMENT A JAUME I.
VALENCIA CIUTAT

1925 l'alcaldia s'incorpora en una representació oficial. Com durant la **Guerra Civil** no se feu cap acte, en **1939** se commemorà (en retard) el septim centenari. En **1943** s'establí la cerimònia basicament com es en l'actualitat.

Durant la **Transició**, la jornada recupera i alcanza el seu màxim caràcter reivindicatiu, i també de tensió social pels enfrontaments entre les diferents visions del fet valencià. En aquell moment s'acordà declarar el 9 d'Octubre **Dia Nacional valencià**.

La **Processó Civica** es l'acte central de la festa, pero no l'únic. Des dels inicis, entorn al 9 d'Octubre s'han celebrat festejos diversos: balls, espectacles, teatre, disfrazos...; i en

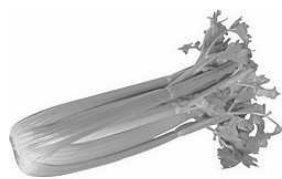

PIULETA I TRONADOR

l'actualitat continuen, i no només en el **Cap i Casal**, sino que en diferents localitats celebren les seues processons civiques, tallers infantils, recitals de musica valenciana...

S'ha convertit en una nova tradició admirar la pericia dels reporters de **Canal 9** per a evitar mostrar imatges de les expressions reivindicatives (cartells, chiulits, crits, cants...) que es produïxen cada 9 d'octubre durant la Processó Civica, a l'igual que sentir els insistents i perniciosos missatges dels locutors que, perversament, li atribueixen un caràcter local -unicament de la Ciutat- tant a la Processó Civica com a la Real Senyera.

Parlem de l'api

L'api (*Apium graveolens*) és una planta biennial de la família de les **umbelíferes**. Era una planta senzilla i irrellevant que creixia des de temps immemorials espontàneament en tota **Europa** i que fon considerada com a simple planta aromàtica, llunt de qualsevol aprofitament culinari. Degué d'esperar fins a l'**Edat Mija** a que l'home es fixara en les seues propietats i s'interessara per esta **hortaliça**, millorant les seues condicions naturals productives i ensajant el seu cultiu, que s'ha anat desenrollant fins a aconseguir les depurades i perfectes varietats que hui s'oferixen al consumidor més exigent.

És un **brot** sucós, gros, mec (sense pel), sem, solcat i llarguerut que es compon d'una penca de 40/50 cm. d'alçària, de forma cilíndrica i angulosa, recorreguda per un solc profund a tot lo llarc; de la base del brot ixen nombroses fulles llustroses que donen a una planta tan senzilla una atractiva presència.

Té dos destacades aplicacions, segons les característiques del brot: per a **usos culinàris**, bollits en caldos i condiments, si les vares estan o són verdes, o be per a ser **consumit cru** dins d'exquises ensalades, si la penca està blanca o dorada. En tot cas, uns i atres, si són tendres, cluixen i desprenen un aroma especial i sabor aspre, un poc amarc, fort, pero agradable en el seu conjunt. El seu consum és refrescant i saludable i, encara que no és una font important de calories, és ric en sucre, sals minerals i ferro, presentant un cert contingut de vitamina E. Cuit és un gran benefactor de la vesícula i del renyó, sent molt importants per a l'organisme les propietats diürètiques que oferix.

L'api ha adquirit en els últims anys una gran importància comercial en **Espanya**, augmentant el seu consum, aixina com la seua producció en tota la zona costera mediterrànea, que suministra a tota Europa. Les zones per excelència són: **València, Castelló, Barcelona, Múrcia, Alacant** i la **Rioja**, entre unes atres. S'ha d'apuntar que se cultiva també pràcticament en tota Europa, lo que dona conte de l'importància del seu consum. Les varietats més importants són: en **dorats, Barbier, Chateris, Tall i Self**; en **verts, Tall Utah, Pascal Jagant, Florida i Vert d'Elné**.

RESENYA BIBLIOGRAFICA

J.P.B.

Blai Arbuixech, Gaspar

Sermo de la Conquista

Col. Classics Valencians, 19. L'Oronella, Valencia, 2003

(114 pàgines)

En motiu de les celebracions del **9 d'Octubre** se converti en tradició fer un sermo especial per a l'ocasió en la **Seu de València**. Alguns d'estos sermons foren publicats en el seu moment. L'editorial **L'Oronella** recupera per al llector contemporaneu el que **Blai Arbuixech** pronuncià en 1666.

La cuidada edició, a carrec de **Andreu Tintorer**, conté la transcripció del text original, i a continuació el text actualitzat per a facilitar l'accés al llector de hui en dia. Esta actualisació ha segut principalment ortogràfica, ya que la llengua valenciana del segle XVII no diferia massa de l'actual. Tambe s'han traduït a peu de pàgina les erudites cites llatines que conte el text.

La primera part del sermo relata els acontentiments relatius al lloc de la ciutat de València per **Jaume I** fins a aconseguir la capitulació. A continuació l'autor compara els fets relatats en uns atres famosos, procedents dels **Evangelis**, com ara el combat entre Davit i Goliat, de lo qual trau arguments per a destacar la figura del rei i lo gloriós de la seua victòria.

Es destacable l'importància que dona a la **espasa** del Rei, la **Tisona**, i el valor simbòlic que li otorga, de manera que, despuix del mateix Jaume I, protagonisa en bona mida el text. Es raonable, si considerem que era la primera vegada que dita espasa eixia en la **Processo** i ocupava un lloc d'honor en la Seu, a on es trobava a la vista de tots mentres se pronunciava el sermo.

ACTIVITATS CULTURALS

OCTUBRE DE 2012

(Ve de la pàgina anterior)

9 D'OCTUBRE

DIA NACIONAL VALENCIÀ

A les 12 h,

en la Plaça de l'Ajuntament de València C.

BAIXADA DE LA REAL SENYERA

I

PROCESSO CIVICA

Les associacions valencianistes convoquen a la participació en la Processó Civica.

iAcodix i viu-la!

Des del **15 Oct** (dilluns) Seu de LRP

- **LXIII CURSOS de Llengua i Cultura Valencianes de Lo Rat Penat** (dia 15 inici de les classes)

- **Iniciació a la Poesia Valenciana** (a celebrar quatre dissabtes: octubre - novembre).

- **Direcció Escènica i Art Dramàtic** (20, 27 octubre, 3 i 10 novembre).

- **Historia de la Cultura Valenciana**

- **Declamació**

- **Escola de Danses Mª Teresa Oller**

- **Banda de Música:** Classes de solfeig i instruments

- **Lo Rat-et: al caliu del Cant Valencà** (19 octubre a les 19:30h.)

+Info: LRP

15 Octubre (dilluns) 19:45h. Seu de l'Aellva.

TERTULIA-TALLER DE PROSA

Participen Ramiro Gómez i Quelo Romero.

+Info: Aellva

25 Oct (dijous) 20:00h. Seu GAV

CONFERENCIA: Ferran Ribes: "L'Institut d'Estudis Valencians. Passat, present i futur".

+Info: GAV

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. Tambe pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **colaborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els numeros que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, tambe te quedariem molt agrats. El nostre numero de conte, en **Grup CRM**, es:

3058 2316 39 2720001460

